

УДК: 378.14 : 615 : 174

© Шафранська Т. Ю., 2016р.

<http://orcid.org/0000-0001-6734-1537>

Шафранська Т.Ю.

ТЕХНОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті висвітлено проблему формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Розроблено технологічну модель формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів. Представлено опис структурних елементів моделі: мотиваційно-цільового, змістовно-організаційного, процесуального, контрольного-оцінювального, результативного компонентів. Розглянуто етапи формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів та їх взаємозв'язок через педагогічні умови (морально-особистісні, організаційно-навчальні, викладацько-впливові, взаємно-формувальні та пізнавально-передові умови). В концептуальному компоненті вказані методологічні підходи формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів, а в процесуальному – засоби, форми та методи її формування. Результативним компонентом є відтворення, продуктивність та коригування сформованості деонтологічної культури майбутніх фармацевтів, за рівнями сформованості: базовим, достатнім, високим та творчим.

Ключові слова: *модель, фармацевтична деонтологія, деонтологічна культура, фармацевтична деонтологічна культура, майбутні фармацевти.*

Шафранская Т. Ю. Технологическая модель формирования деонтологической культуры будущих фармацевтов в процессе изучения профессионально-ориентированных дисциплин. В

статье освещена проблема формирования деонтологической культуры будущих фармацевтов в процессе изучения профессионально-ориентированных дисциплин. Разработана технологическая модель формирования деонтологической культуры будущих фармацевтов. Представлено описание структурных элементов модели: мотивационно-целевого, содержательно-организационного, процессуального, контрольно-оценочного, результативного компонентов. Рассмотрены этапы формирования деонтологической культуры будущих фармацевтов и их взаимосвязь через педагогические условия (морально-личностные, организационно-обучающие, преподавательско-влиятельные, взаимно-формирующие и познавательные-передовые условия). В концептуальном компоненте указаны методологические подходы формирования деонтологической культуры будущих фармацевтов, а в процессуальном – средства, формы и методы ее формирования. Результативным компонентом является воспроизведение, производительность и коррекция сформированности деонтологической культуры будущих фармацевтов, по уровням сформированности: базовым, достаточным, высоким и творческим.

Ключевые слова: модель, фармацевтическая деонтология, деонтологическая культура, фармацевтическая деонтологическая культура, будущие фармацевты.

Shafranska T. Yu. The Technological Model of Forming of Deontological Culture of Future Pharmacists in the Process of Study of the Professionally-oriented Disciplines. In the article the problem of forming of deontological culture of future pharmacists was reflected in the process of study of the professionally-oriented disciplines. The technological model of forming of deontological culture of future pharmacists was worked out. Description of structural elements of model was presented: motivational-targeted, content-organizational (or conceptual), procedure, controlling, evaluating (or checking) and resulting structural components. The stages of forming of deontological culture of future pharmacists and their intercommunication were considered. The key segment of the conceptual component forming of

deontological culture of future pharmacists is teaching of the special course the «Pharmaceutical deontological culture». For providing of implementation of ways of forming of deontological culture the controlled from distance course of studies of the indicated discipline was entered. During a pedagogical process the traditional and interactive methods of forming were used.

Keywords: *model, pharmaceutical deontology, deontological culture, pharmaceutical deontological culture, future pharmacists.*

Постановка проблеми. Відкритим питання розвитку педагогічної науки залишається підготовка компетентних фахівців фармацевтичної галузі в зрізі Концепції розвитку професійної освіти і навчання в Україні (2010–2020 рр.) та Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України (2011–2020 рр.). Задля подальшої гуманізації вищої фармацевтичної освіти, врахування соціального замовлення українського суспільства на конкурентоспроможного фахівця фармацевтичної галузі постає актуальність формування належної професійної поведінки, що відтворюється у формуванні деонтологічної культури майбутніх фармацевтів.

Аналіз актуальних досліджень. Спостерігається значний інтерес науковців до питання моделювання педагогічних технологій та створення освітніх моделей, зокрема у вітчизняних науковців – І. А. Зязюн, Т. Б. Гуменюк, В. В. Корнешук, В. І. Міхєєв, О. С. Пономарьов, Г. В. Суходольський та ін. За дослідженнями вчених побудова педагогічних моделей (педагогічне моделювання) значно спрощує системне відображення процесів та педагогічних явищ.

Мета статті. Розробити технологічну модель формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Виклад основного матеріалу. Моделювання за філософським енциклопедичним словником визначається як науковий метод опосередкованого дослідження об'єктів пізнання, безпосереднє вивчення яких з певних причин неможливе, ускладнене, неефективне чи недоцільне, через дослідження їх моделей – предметних, знакових чи

мислених систем, що відповідно відтворюють, імітують чи відображають певні характеристики оригіналів [6, с. 392].

Дослідник В. Вихор акцентує увагу на тому, що модель в педагогіці – «створена або вибрана дослідником система, відтворювальна для мети пізнання характеристик (компоненти, елементи, властивості, відносини, параметри) досліджуваного об'єкта і внаслідок цього перебуває з ним у такому відношенні заміщення і схожості, що її дослідження служить опосередкованим способом отримання знання про цей об'єкт і дає інформацію, що однозначно перетворюється в інформацію про об'єкт пізнання і яка допускає експериментальну перевірку» [1, с. 1].

За дослідженням вченого Ю. Шапрана моделювання у педагогіці розглядається як «метод опосередкованого пізнання за допомогою штучних і природних систем, які зберігають деякі особливості об'єкта дослідження та створюють можливість репрезентувати цей об'єкт у певних відношеннях і надати про нього нові знання» [5, с. 42].

Дослідниця О. Єжова виділяє за формою педагогічні моделі: кібернетичні та інформаційні, за структурою: ієрархічні, табличні та мережеві, за ступенем деталізації: укрупнені, докладні, деталізовані, за об'єктом дослідження: моделі засобів навчання, моделі навчальних завдань, моделі кваліфікаційні характеристики, моделі фахівця, за розвитком в часі: статичні та динамічні, за ступенем відтворення рис: принципові, структурні, функціональні, параметричні тощо [2, с. 205-206].

Технологічна модель формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, за нашим дослідженням, відноситься до інформаційних, табличних, деталізованих, динамічних, структурно-функціональних педагогічних моделей.

За дослідженням вченої О. В. Ящук «формування професійної культури у майбутніх медичних фахівців молодшої кваліфікації у процесі професійної підготовки включає: розвиток загальної культури (розуміння культуровідповідності професійної діяльності та

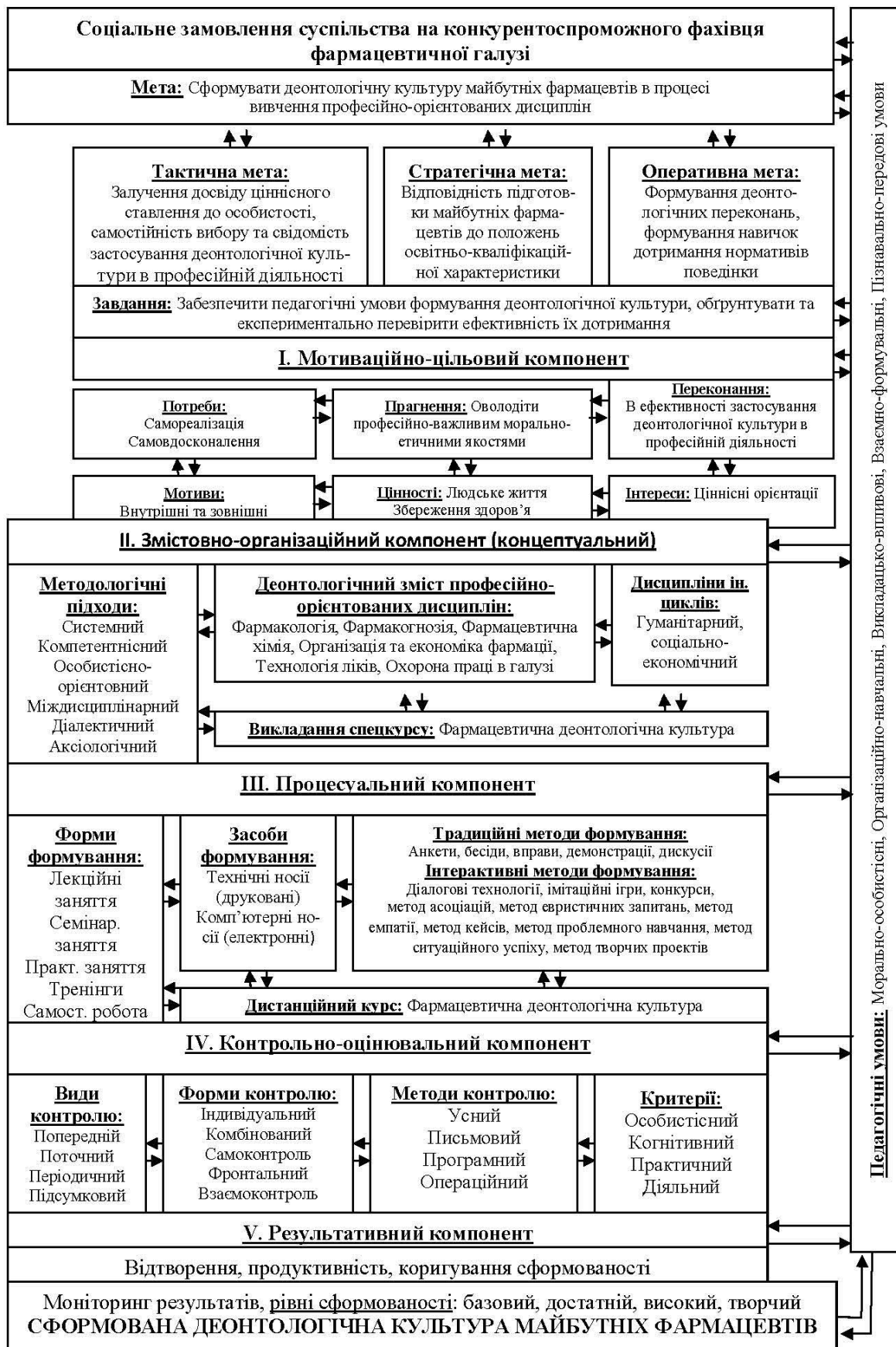
усвідомлення себе як носія культурних зразків професійної діяльності); функціональну освіченість (реалізація засвоєних знань та умінь в процесі вирішення професійних завдань з урахуванням норм професійної культури); професійно-культурну освіченість (гнучкість мислення у професійній діяльності) та професійну етику, як прояв вищого рівня сформованості професійної культури» [7, с. 330].

Дослідниця І. Я. Камінська розглядає психолого-педагогічний зміст формування деонтологічної культури майбутніх медиків, виділяє три компоненти її формування (когнітивний, емоційно-ціннісний, конативний) та зосереджує увагу на «психологічних особливостях формування деонтологічної культури (становлення психологічного профілю майбутнього медика; синергії змісту деонтологічної культури та психологічного профілю майбутнього медика; інноваційності психолого-педагогічної технології у вивченні іноземної мови майбутніми медиками)» [3, с. 7].

Компонентами формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів (рис. 1), на нашу думку, є мотиваційно-ціннісний, змістовно-організаційний, процесуальний, контрольний-оцінювальний та результативний компоненти.

Формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів обумовлюється реалізацією морально-особистісних, організаційно-навчальних, викладацько-впливових, взаємно-формувальних, та пізнавально-передових педагогічних умов. Методологічними підходами до її формування є системний, компетентнісний, особистісно-орієнтований, міждисциплінарний, діалектичний та аксіологічний підходи.

Розглядаючи мотиваційно-цільовий компонент формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів слід звернути увагу на внутрішні та зовнішні мотиви та прагнення студентів до оволодіння професійно-важливими морально-етичними якостями, прагненням в ефективному застосуванні деонтологічної культури в професійній фармацевтичній сфері, індивідуальних потребах в самореалізації та самовдосконаленню, ціннісних орієнтацій збереження людського здоров'я шляхом надання належної фармацевтичної допомоги та покращення стану людського життя.

Рис. 1. Технологічна модель формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін

За дослідженням культури фахового мовлення майбутніх фармацевтів вченої С. Є. Трегуб «формуванню позитивної мотивації сприяє усвідомлення майбутніми провізорами тісного взаємозв'язку та взаємовпливу високого рівня розвиненості мовлення й успішної діяльності за їхньою майбутньою професією. Створення системи стійких позитивних мотивів сприяє кращому засвоєнню знань, умінь і навичок, важливих для майбутньої професійної діяльності, впливає на розвиток фахової діяльності студентів-фармацевтів, слугує засобом застереження від професійної деформації» [4, с. 342].

Ключовим сегментом концептуального компоненту формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів є викладання спеціального курсу «Фармацевтична деонтологічна культура». А також насичення змістовних модульних занять професійно-орієнтованих дисциплін (фармацевтичної хімії, фармакології, організації та економіки фармації, фармакогнозії, охорони праці в галузі) деонтологічним змістом. Підкріплюючим фактором формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів є засвоєння елементів деонтологічного виховання при вивченні дисциплін гуманітарного та соціально-економічного циклів.

Шляхи формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів досягаються у вигляді форм (лекційні заняття, семінарські заняття, практичні заняття, тренінги, самостійна робота, індивідуальна робота) та засобів (технічних друкованих носіїв та комп'ютерних електронних носіїв) в поєднанні з традиційними (анкети, бесіди, вправи, демонстрації, дискусії тощо) та інтерактивними (діалогові технології, імітаційні ігри, конкурси, методи асоціацій, метод евристичних запитань, метод емпатії, метод кейсів, метод проблемного навчання, метод ситуаційного успіху, метод творчих проєктів тощо) методами навчання. Для забезпечення виконання шляхів формування деонтологічної культури вводиться дистанційний курс навчання «Фармацевтична деонтологічна культура».

Контрольно-оцінювальний компонент формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів включає показники оцінки сформованості деонтологічної культури майбутніх фармацевтів

(особистісний, когнітивний, практичний, діяльний критерії) та види (попередній, поточний, періодичний, підсумковий контроль), форми (індивідуальний, комбінований, взаємоконтроль, самоконтроль, фронтальний контроль) і методи контролю (усний, письмовий, програмний, операційний контроль) її формування.

Продуктивність та здатність до відтворення деонтологічної культури майбутніх фармацевтів відображається у результативному компоненті, що забезпечує подальшу корекцію її сформованості викладачем.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі аналізу педагогічного моделювання було розроблено технологічну модель формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Показані структурні компоненти педагогічного процесу та їх взаємозв'язок, виділені основні особливості кожного компоненту.

Перспективи подальших досліджень полягають в розробці методичного забезпечення концептуального та процесуального компонентів формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів. А також в експериментальній перевірці ефективності розробленої технологічної моделі формування деонтологічної культури майбутніх фармацевтів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вихор В. Г. Моделювання підготовки майбутніх учителів до управління навчальною діяльністю учнів / В. Г. Вихор // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 108.2.

2. Єжова О. В. Класифікація моделей в педагогічних дослідженнях / О. Єжова // Наукові записки КДПУ. Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти / ред. Величко С. П. [та ін.]. – Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – Вип. 5, ч. 2. – С. 202-207.

3. Камінська І. П. Психологічні особливості формування деонтологічної культури майбутніх медиків засобами іноземної мови :

автореф. дис.. на здобуття наук. ступ. канд. псих. наук : 19.00.07 / І. П. Камінська. – К. : 2015. – 22 с.

4. Трегуб С. Є. Характеристика моделі формування культури фахового мовлення майбутніх фармацевтів / С. Є. Трегуб. – Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – Вип. 35(88). – 2014. – С. 340-344.

5. Шапран Ю. Педагогічне моделювання у процесі формування професійної компетентності майбутнього вчителя біології / Ю. Шапран // Рідна школа. – №12. – 2012. – С. 39-43.

6. Філософський енциклопедичний словник / [гол. ред. В. І. Шинкарук]. – К. : Арбіс, 2002. – 744 [7] с.

7. Ящук О. В. Модель формування професійної культури у майбутнього медичного фахівця молодшої кваліфікації / О. В. Ящук // Вісн. Чернігівського нац. пед. ун-ту. Серія : Пед. науки. – 2014. – Вип. 122. – С. 330-333.